

CHƯƠNG

VII

PHƯƠNG PHÁP TỌA ĐỘ
TRONG MẶT PHẪNG

BÀI 21. ĐƯỜNG TRÒN TRONG MẶT PHẪNG TỌA ĐỘ

I LÝ THUYẾT.

1. CÁC DẠNG PHƯƠNG TRÌNH ĐƯỜNG TRÒN

1.1. Dạng 1: Phương trình đường tròn (C) có tâm $I(a;b)$ bán kính R

Phương trình có dạng : $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$

1.2. Dạng 2: Phương trình $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ với $a^2 + b^2 - c > 0$ là phương trình đường tròn

tâm $I(a;b)$ bán kính $R = \sqrt{a^2 + b^2 - c}$.

2. SỰ TƯƠNG GIAO CỦA ĐƯỜNG THẲNG VÀ ĐƯỜNG TRÒN

Cho đường thẳng $(D): Ax + By + C = 0$ và đường tròn $(C): (x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$ có tâm $I(a;b)$

- $(D) \cap (C) = \{M; N\} \Leftrightarrow d(I; (D)) < R$
- $(D) \cap (C) = \{M\} \Leftrightarrow d(I; (D)) = R$
- $(D) \cap (C) = \emptyset \Leftrightarrow d(I; (D)) > R$

3. PHƯƠNG TRÌNH TIẾP TUYẾN CỦA ĐƯỜNG TRÒN

3.1. Viết phương trình tiếp tuyến (D) với (C) tại điểm $M_0 \in (C)$

- Bước 1: Tìm tọa độ tâm I của (C) .
- Bước 2: Tiếp tuyến (D) là đường thẳng đi qua M_0 và có VTPT là $\overline{M_0I}$

3.2. Viết phương trình tiếp tuyến (D) với (C) tại điểm $M_0 \notin (C)$

- Bước 1: Tìm tọa độ tâm I và bán kính R của (C) .
- Bước 2: (D) là đường thẳng đi qua M_0 nên có dạng $a(x-x_0) + b(y-y_0) = 0$
- Bước 3: (D) tiếp xúc với $(C) \Leftrightarrow d(I; (D)) = R$ (*). Giải (*) tìm được mối liên hệ giữa a & b . Chọn a & b phù hợp để kết luận.

3.3. Viết phương trình tiếp tuyến (D) với (C) biết (D) song song với $(D_1): Ax + By + C = 0$

- Bước 1: Tìm tọa độ tâm I và bán kính R của (C) .
- Bước 2: $(D) \parallel (D_1): Ax + By + C = 0$ nên phương trình có dạng $Ax + By + C' = 0$ ($C' \neq C$)
- Bước 3: (D) tiếp xúc với $(C) \Leftrightarrow d(I; (D)) = R$ (*). Giải (*) tìm được C' so với đk

để kết luận.

3.4. Viết phương trình tiếp tuyến (D) với (C) biết (D) vuông góc với (D_1) : $Ax + By + C = 0$

- Bước 1: Tìm tọa độ tâm I và bán kính R của (C) .
- Bước 2: $(D) \perp (D_1)$: $Ax + By + C = 0$ nên phương trình có dạng $Bx - Ay + C' = 0$
- Bước 3: (D) tiếp xúc với $(C) \Leftrightarrow d(I; (D)) = R$ (*). Giải (*) tìm được C' so với đk

để kết luận.

4. VỊ TRÍ TƯƠNG ĐỐI CỦA HAI ĐƯỜNG TRÒN

Cho đường tròn (C_1) có tâm I_1 , bán kính R_1 và đường tròn (C_2) có tâm I_2 , bán kính R_2 . Giả sử $R_1 > R_2$. Ta có:

- Hai đường tròn tiếp xúc $\Leftrightarrow I_1I_2 = |R_1 \pm R_2|$
- Hai đường tròn cắt nhau $R_1 - R_2 < I_1I_2 < R_1 + R_2$

BÀI TẬP SÁCH GIÁO KHOA.

7.13 Tìm tâm và tính bán kính của đường tròn: $(x+3)^2 + (y-3)^2 = 36$.

7.14 Hãy cho biết phương trình nào dưới đây là phương trình của một đường tròn và tìm tâm, bán kính của đường tròn tương ứng.

- $x^2 + y^2 + xy + 4x - 2 = 0$;
- $x^2 + y^2 - 2x - 4y + 5 = 0$;
- $x^2 + y^2 + 6x - 8y + 1 = 0$.

7.15 Viết phương trình của đường tròn trong mỗi trường hợp sau:

- Có tâm $I(-2; 5)$ và bán kính $R = 7$;
- Có tâm $I(1; -2)$ và đi qua điểm $A(-2; 2)$;
- Có đường kính AB , với $A(-1; -3), B(-3; 5)$;
- Có tâm $I(1; 3)$ và tiếp xúc với đường thẳng $x + 2y + 3 = 0$.

7.16 Trong mặt phẳng tọa độ, cho tam giác ABC , với $A(6; -2), B(4; 2), C(5; -5)$. Viết phương trình đường tròn ngoại tiếp tam giác đó.

7.17 Cho đường tròn (C) : $x^2 + y^2 + 2x - 4y + 4 = 0$. Viết phương trình tiếp tuyến d của (C) tại điểm $M(0; 2)$.

7.18 Chuyển động của một vật thể trong khoảng thời gian 180 phút được thể hiện trong mặt phẳng tọa độ. Theo đó, tại thời điểm $t(0 \leq t \leq 180)$ vật thể ở vị trí có tọa độ $(2 + \sin t^\circ; 4 + \cos t^\circ)$.

- Tìm vị trí ban đầu và vị trí kết thúc của vật thể.
- Tìm quỹ đạo chuyển động của vật thể.

II HỆ THỐNG BÀI TẬP.

DẠNG 1: NHẬN DẠNG PHƯƠNG TRÌNH ĐƯỜNG TRÒN. TÌM TÂM VÀ BÁN KÍNH ĐƯỜNG TRÒN

1 PHƯƠNG PHÁP.

Cách 1: + Đưa phương trình về dạng: $(C): x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ (1)

+ Xét dấu biểu thức $P = a^2 + b^2 - c$

Nếu $P > 0$ thì (1) là phương trình đường tròn (C) có tâm $I(a;b)$ và bán kính

$$R = \sqrt{a^2 + b^2 - c}$$

Nếu $P \leq 0$ thì (1) không phải là phương trình đường tròn.

Cách 2: Đưa phương trình về dạng: $(x-a)^2 + (y-b)^2 = P$ (2).

Nếu $P > 0$ thì (2) là phương trình đường tròn có tâm $I(a;b)$ và bán kính $R = \sqrt{P}$

Nếu $P \leq 0$ thì (2) không phải là phương trình đường tròn.

2 BÀI TẬP TỰ LUẬN.

Câu 1: Trong các phương trình sau, phương trình nào là phương trình đường tròn? Tìm tâm và bán kính nếu có.

1) $x^2 + y^2 + 2x - 4y + 9 = 0$ (1)

2) $x^2 + y^2 - 6x + 4y + 13 = 0$ (2)

3) $2x^2 + 2y^2 - 6x - 4y - 1 = 0$ (3)

4) $2x^2 + y^2 + 2x - 3y + 9 = 0$ (4)

Câu 2: Cho phương trình $x^2 + y^2 - 2mx - 4(m-2)y + 6 - m = 0$ (1)

a) Tìm điều kiện của m để (1) là phương trình đường tròn.

b) Nếu (1) là phương trình đường tròn hãy tìm tọa độ tâm và bán kính theo m

Câu 3: Cho phương trình đường cong $(C_m): x^2 + y^2 + (m+2)x - (m+4)y + m + 1 = 0$ (2)

a) Chứng minh rằng (2) là phương trình một đường tròn

b) Tìm tập hợp tâm các đường tròn khi m thay đổi

c) Chứng minh rằng khi m thay đổi họ các đường tròn (C_m) luôn đi qua hai điểm cố định.

3 BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM.

Câu 1: Phương trình nào sau đây là phương trình của đường tròn?

(I) $x^2 + y^2 - 4x + 15y - 12 = 0$.

(II) $x^2 + y^2 - 3x + 4y + 20 = 0$.

(III) $2x^2 + 2y^2 - 4x + 6y + 1 = 0$.

A. Chỉ (I).

B. Chỉ (II).

C. Chỉ (III).

D. Chỉ (I) và (III).

Câu 2: Để $x^2 + y^2 - ax - by + c = 0$ (1) là phương trình đường tròn, điều kiện cần và đủ là

A. $a^2 + b^2 - c > 0$.

B. $a^2 + b^2 - c \geq 0$.

C. $a^2 + b^2 - 4c > 0$.

D. $a^2 + b^2 + 4c > 0$.

- Câu 3:** Phương trình nào sau đây là phương trình đường tròn?
A. $x^2 + y^2 - x - y + 9 = 0$. **B.** $x^2 + y^2 - x = 0$.
C. $x^2 + y^2 - 2xy - 1 = 0$. **D.** $x^2 - y^2 - 2x + 3y - 1 = 0$.
- Câu 4:** Phương trình $x^2 + y^2 - 2(m+1)x - 2(m+2)y + 6m + 7 = 0$ là phương trình đường tròn khi và chỉ khi
A. $m < 0$. **B.** $m < 1$. **C.** $m > 1$. **D.** $m < -1$ hoặc $m > 1$.
- Câu 5:** Cho đường cong $(C_m): x^2 + y^2 - 8x + 10y + m = 0$. Với giá trị nào của m thì (C_m) là đường tròn có bán kính bằng 7?
A. $m = 4$. **B.** $m = 8$. **C.** $m = -8$. **D.** $m = -4$.
- Câu 6:** Đường tròn $3x^2 + 3y^2 - 6x + 9y - 9 = 0$ có bán kính bằng bao nhiêu?
A. $\frac{15}{2}$. **B.** $\frac{5}{2}$. **C.** 25. **D.** $\sqrt{5}$.
- Câu 7:** Đường tròn $2x^2 + 2y^2 - 8x + 4y - 1 = 0$ có tâm là điểm nào sau đây?
A. $(-8; 4)$. **B.** $(2; -1)$. **C.** $(8; -4)$. **D.** $(-2; 1)$.
- Câu 8:** Cho hai điểm $A(-2; 1)$, $B(3; 5)$. Tập hợp điểm $M(x; y)$ nhìn AB dưới một góc vuông nằm trên đường tròn có phương trình là
A. $x^2 + y^2 - x - 6y - 1 = 0$. **B.** $x^2 + y^2 + x + 6y - 1 = 0$.
C. $x^2 + y^2 + 5x - 4y + 11 = 0$. **D.** Đáp án khác.
- Câu 9:** Cho hai điểm $A(-4; 2)$ và $B(2; -3)$. Tập hợp điểm $M(x; y)$ thỏa mãn $MA^2 + MB^2 = 31$ có phương trình là
A. $x^2 + y^2 + 2x + y + 1 = 0$. **B.** $x^2 + y^2 - 6x - 5y + 1 = 0$.
C. $x^2 + y^2 - 2x - 6y - 22 = 0$. **D.** $x^2 + y^2 + 2x + 6y - 22 = 0$.
- Câu 10:** Cho $A(-1; 0)$, $B(2; 4)$ và $C(4; 1)$. Chứng minh rằng tập hợp các điểm M thỏa mãn $3MA^2 + MB^2 = 2MC^2$ là một đường tròn (C) . Tìm tính bán kính của (C) .
A. $\frac{\sqrt{107}}{2}$. **B.** $\sqrt{5}$. **C.** $\frac{25}{2}$. **D.** $\frac{25}{4}$.

DẠNG 2: VIẾT PHƯƠNG TRÌNH ĐƯỜNG TRÒN

1 PHƯƠNG PHÁP.

Cách 1: + Tìm tọa độ tâm $I(a; b)$ của đường tròn (C)

+ Tìm bán kính R của đường tròn (C)

+ Viết phương trình của (C) theo dạng $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$.

Cách 2: Giả sử phương trình đường tròn (C) là: $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ (Hoặc

$x^2 + y^2 + 2ax + 2by + c = 0$).

+ Từ điều kiện của đề bài thành lập hệ phương trình với ba ẩn là a, b, c .

+ Giải hệ để tìm a, b, c từ đó tìm được phương trình đường tròn (C) .

Chú ý:

* $A \in (C) \Leftrightarrow IA = R$

* (C) tiếp xúc với đường thẳng Δ tại $A \Leftrightarrow IA = d(I; \Delta) = R$

* (C) tiếp xúc với hai đường thẳng Δ_1 và $\Delta_2 \Leftrightarrow d(I; \Delta_1) = d(I; \Delta_2) = R$

BÀI TẬP TỰ LUẬN.

Câu 1: Viết phương trình đường tròn trong mỗi trường hợp sau:

- Có tâm $I(1; -5)$ và đi qua $O(0; 0)$.
- Nhận AB làm đường kính với $A(1; 1)$, $B(7; 5)$.
- Đi qua ba điểm: $M(-2; 4)$, $N(5; 5)$, $P(6; -2)$

Câu 2: Viết phương trình đường tròn (C) trong các trường hợp sau:

- (C) có tâm $I(-1; 2)$ và tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: x - 2y + 7 = 0$
- (C) đi qua $A(2; -1)$ và tiếp xúc với hai trục tọa độ Ox và Oy
- (C) có tâm nằm trên đường thẳng $d: x - 6y - 10 = 0$ và tiếp xúc với hai đường thẳng có phương trình $d_1: 3x + 4y + 5 = 0$ và $d_2: 4x - 3y - 5 = 0$

Câu 3: Cho hai điểm $A(8; 0)$ và $B(0; 6)$.

- Viết phương trình đường tròn ngoại tiếp tam giác OAB
- Viết phương trình đường tròn nội tiếp tam giác OAB

Câu 4: Trong mặt phẳng tọa độ Oxy , cho hai đường thẳng $d_1: \sqrt{3}x + y = 0$. và $d_2: \sqrt{3}x - y = 0$. Gọi (C) là đường tròn tiếp xúc với d_1 tại A, cắt d_2 tại hai điểm B, C sao cho tam giác ABC vuông tại B. Viết phương trình của (C), biết tam giác ABC có diện tích bằng $\frac{\sqrt{3}}{2}$ và điểm A có hoành độ dương.

BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM.

Câu 1: Đường tròn tâm $I(3; -1)$ và bán kính $R = 2$ có phương trình là

- $(x + 3)^2 + (y - 1)^2 = 4$.
- $(x - 3)^2 + (y - 1)^2 = 4$.
- $(x - 3)^2 + (y + 1)^2 = 4$.
- $(x + 3)^2 + (y + 1)^2 = 4$.

Câu 2: Đường tròn tâm $I(-1; 2)$ và đi qua điểm $M(2; 1)$ có phương trình là

- $x^2 + y^2 + 2x - 4y - 5 = 0$.
- $x^2 + y^2 + 2x - 4y - 3 = 0$.
- $x^2 + y^2 - 2x - 4y - 5 = 0$.
- $x^2 + y^2 + 2x + 4y - 5 = 0$.

Câu 3: Cho hai điểm $A(5; -1)$, $B(-3; 7)$. Đường tròn có đường kính AB có phương trình là

- $x^2 + y^2 - 2x - 6y - 22 = 0$.
- $x^2 + y^2 - 2x - 6y + 22 = 0$.
- $x^2 + y^2 - 2x - y + 1 = 0$.
- $x^2 + y^2 + 6x + 5y + 1 = 0$.

Câu 4: Đường tròn (C) tâm $I(-4; 3)$ và tiếp xúc với trục tung có phương trình là

- $x^2 + y^2 - 4x + 3y + 9 = 0$.
- $(x + 4)^2 + (y - 3)^2 = 16$.
- $(x - 4)^2 + (y + 3)^2 = 16$.
- $x^2 + y^2 + 8x - 6y - 12 = 0$.

Câu 5: Đường tròn (C) tâm $I(4; 3)$ và tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: 3x - 4y + 5 = 0$ có phương trình là

- $(x + 4)^2 + (y - 3)^2 = 1$.
- $(x - 4)^2 + (y - 3)^2 = 1$.
- $(x + 4)^2 + (y + 3)^2 = 1$.
- $(x - 4)^2 + (y + 3)^2 = 1$

Câu 6: Đường tròn (C) đi qua điểm $A(2; 4)$ và tiếp xúc với các trục tọa độ có phương trình là

- $(x - 2)^2 + (y - 2)^2 = 4$ hoặc $(x - 10)^2 + (y - 10)^2 = 100$

B. $(x+2)^2 + (y+2)^2 = 4$ hoặc $(x-10)^2 + (y-10)^2 = 100$

C. $(x+2)^2 + (y+2)^2 = 4$ hoặc $(x+10)^2 + (y+10)^2 = 100$

D. $(x-2)^2 + (y-2)^2 = 4$ hoặc $(x+10)^2 + (y+10)^2 = 100$

Câu 7: Đường tròn (C) đi qua hai điểm $A(1;3)$, $B(3;1)$ và có tâm nằm trên đường thẳng $d: 2x - y + 7 = 0$ có phương trình là

A. $(x-7)^2 + (y-7)^2 = 102.$

B. $(x+7)^2 + (y+7)^2 = 164.$

C. $(x-3)^2 + (y-5)^2 = 25.$

C. $(x+3)^2 + (y+5)^2 = 25.$

Câu 8: Đường tròn (C) tiếp xúc với trục tung tại điểm $A(0;-2)$ và đi qua điểm $B(4;-2)$ có phương trình là

A. $(x-2)^2 + (y+2)^2 = 4.$

B. $(x+2)^2 + (y-2)^2 = 4$

C. $(x-3)^2 + (y-2)^2 = 4$

D. $(x-3)^2 + (y+2)^2 = 4$

Câu 9: Tâm của đường tròn qua ba điểm $A(2; 1)$, $B(2; 5)$, $C(-2; 1)$ thuộc đường thẳng có phương trình

A. $x - y + 3 = 0.$

B. $x - y - 3 = 0$

C. $-x + y + 3 = 0$

D. $x + y + 3 = 0$

Câu 10: Đường tròn đi qua 3 điểm $A(0;2)$, $B(2;2)$, $C(1;1+\sqrt{2})$ có phương trình là

A. $x^2 + y^2 + 2x + 2y - \sqrt{2} = 0.$

B. $x^2 + y^2 - 2x - 2y = 0.$

C. $x^2 + y^2 - 2x - 2y - 2 = 0.$

D. $x^2 + y^2 + 2x - 2y + \sqrt{2} = 0.$

Câu 11: Đường tròn đi qua 3 điểm $A(11;8)$, $B(13;8)$, $C(14;7)$ có bán kính R bằng

A. 2.

B. 1.

C. $\sqrt{5}.$

D. $\sqrt{2}.$

DẠNG 3: VỊ TRÍ TƯƠNG ĐỐI CỦA ĐIỂM; ĐƯỜNG THẲNG; ĐƯỜNG TRÒN VỚI ĐƯỜNG TRÒN

PHƯƠNG PHÁP.

1 Vị trí tương đối của điểm M và đường tròn (C)

Xác định tâm I và bán kính R của đường tròn (C) và tính IM

+ Nếu $IM < R$ suy ra M nằm trong đường tròn

+ Nếu $IM = R$ suy ra M thuộc đường tròn

+ Nếu $IM > R$ suy ra M nằm ngoài đường tròn

2 Vị trí tương đối giữa đường thẳng Δ và đường tròn (C)

Xác định tâm I và bán kính R của đường tròn (C) và tính $d(I; \Delta)$

+ Nếu $d(I; \Delta) < R$ suy ra Δ cắt đường tròn tại hai điểm phân biệt

+ Nếu $d(I; \Delta) = R$ suy ra Δ tiếp xúc với đường tròn

+ Nếu $d(I; \Delta) > R$ suy ra Δ không cắt đường tròn

Chú ý: Số nghiệm của hệ phương trình tạo bởi phương trình đường thẳng Δ và đường tròn (C) bằng số giao điểm của chúng. Tọa độ giao điểm là nghiệm của hệ.

3 Vị trí tương đối giữa đường tròn (C) và đường tròn (C')

Xác định tâm I , bán kính R của đường tròn (C) và tâm I' , bán kính R' của đường tròn (C') và tính II' , $R + R'$, $|R - R'|$

+ Nếu $II' > R + R'$ suy ra hai đường tròn không cắt nhau và ở ngoài nhau

+ Nếu $II' = R + R'$ suy ra hai đường tròn tiếp xúc ngoài với nhau

+ Nếu $II' < |R - R'|$ suy ra hai đường tròn không cắt nhau và lồng vào nhau

+ Nếu $|R - R'| = |II'|$ suy ra hai đường tròn tiếp xúc trong với nhau

+ Nếu $|R - R'| < II' < R + R'$ suy ra hai đường tròn cắt nhau tại hai điểm phân biệt

Chú ý: Số nghiệm của hệ phương trình tạo bởi phương trình đường thẳng (C) và đường tròn (C') bằng số giao điểm của chúng. Tọa độ giao điểm là nghiệm của hệ.

BÀI TẬP TỰ LUẬN.

Câu 1: Cho đường thẳng $\Delta: x - y + 1 = 0$ và đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 4x + 2y - 4 = 0$

a) Chứng minh điểm $M(2;1)$ nằm trong đường tròn

b) Xét vị trí tương đối giữa Δ và (C)

c) Viết phương trình đường thẳng Δ' vuông góc với Δ và cắt đường tròn tại hai điểm phân biệt sao cho khoảng cách của chúng là lớn nhất.

Câu 2: Trong mặt phẳng Oxy , cho hai đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 2x - 6y - 15 = 0$ và (C'): $x^2 + y^2 - 6x - 2y - 3 = 0$

a) Chứng minh rằng hai đường tròn cắt nhau tại hai điểm phân biệt A, B

b) Viết phương trình đường thẳng đi qua A và B

c) Viết phương trình đường tròn đi qua ba điểm A, B và O

Câu 3: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 2x + 4y - 4 = 0$ có tâm I và đường thẳng $\Delta: \sqrt{2}x + my + 1 - \sqrt{2} = 0$

a) Tìm m để đường thẳng Δ cắt đường tròn (C) tại hai điểm phân biệt A, B

b) Tìm m để diện tích tam giác IAB là lớn nhất

BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM.

Câu 1: Cho đường tròn (C): $(x+1)^2 + (y-3)^2 = 4$ và đường thẳng $d: 3x - 4y + 5 = 0$. Phương trình của đường thẳng d' song song với đường thẳng d và chắn trên (C) một dây cung có độ dài lớn nhất là

A. $4x + 3y + 13 = 0$.   B. $3x - 4y + 25 = 0$.   C. $3x - 4y + 15 = 0$.   D. $4x + 3y + 20 = 0$.

Câu 2: Tìm tọa độ giao điểm của đường thẳng $\Delta: x - 2y + 3 = 0$ và đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 2x - 4y = 0$

A. $(3;3)$ và $(-1;1)$.   B. $(-1;1)$ và $(3;-3)$.   C. $(3;3)$ và $(1;1)$.   D. $(2;1)$ và $(2;-1)$.

Câu 3: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 4x - 6y + 5 = 0$. Đường thẳng d đi qua $A(3;2)$ và cắt (C) theo một dây cung ngắn nhất có phương trình là

A. $2x - y + 2 = 0$.   B. $x + y - 1 = 0$.   C. $x - y - 1 = 0$.   D. $x - y + 1 = 0$.

Câu 4: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 + 6x - 2y + 5 = 0$ và đường thẳng d đi qua điểm $A(-4;2)$, cắt (C) tại hai điểm M, N sao cho A là trung điểm của MN . Phương trình của đường thẳng d là

A. $x - y + 6 = 0$.   B. $7x - 3y + 34 = 0$.   C. $7x - 3y + 30 = 0$.   D. $7x - y + 35 = 0$.

- Câu 5:** Cho đường tròn $(C): x^2 + y^2 - 4x + 6y - 3 = 0$. Mệnh đề nào sau đây đúng?
 (I) Điểm $A(1;1)$ nằm ngoài (C) .
 (II) Điểm $O(0;0)$ nằm trong (C) .
 (III) (C) cắt trục tung tại hai điểm phân biệt.
A. Chỉ (I).   **B.** Chỉ (II).   **C.** Chỉ (III).   **D.** Cả (I), (II) và (III).
- Câu 6:** Cho đường tròn $(C): x^2 + y^2 - 2x + 6y + 6 = 0$ và đường thẳng $d: 4x - 3y + 5 = 0$. Đường thẳng d' song song với đường thẳng d và chắn trên (C) một dây cung có độ dài bằng $2\sqrt{3}$ có phương trình là
A. $4x - 3y + 8 = 0$.   **B.** $4x - 3y - 8 = 0$ hoặc $4x - 3y - 18 = 0$.
C. $4x - 3y - 8 = 0$.   **D.** $4x + 3y + 8 = 0$.
- Câu 7:** Cho đường tròn $(C): x^2 + y^2 + 6x - 2y + 5 = 0$ và đường thẳng d đi qua điểm $A(-4;2)$, cắt (C) tại hai điểm M, N sao cho A là trung điểm của MN . Phương trình của đường thẳng d là
A. $x - y + 6 = 0$.   **B.** $7x - 3y + 34 = 0$.   **C.** $7x - 3y + 30 = 0$.   **D.** $7x - y + 35 = 0$.
- Câu 8:** Đường tròn $x^2 + y^2 - 2x - 2y - 23 = 0$ cắt đường thẳng $x + y - 2 = 0$ theo một dây cung có độ dài bằng bao nhiêu?
A. 10.   **B.** 8.   **C.** 6.   **D.** $3\sqrt{2}$.
- Câu 9:** Tìm giao điểm 2 đường tròn $(C_1): x^2 + y^2 - 4 = 0$ và $(C_2): x^2 + y^2 - 4x - 4y + 4 = 0$
A. $(\sqrt{2}; \sqrt{2})$ và $(\sqrt{2}; -\sqrt{2})$.   **B.** $(0; 2)$ và $(0; -2)$.
C. $(2; 0)$ và $(0; 2)$.   **D.** $(2; 0)$ và $(-2; 0)$.
- Câu 10:** Xác định vị trí tương đối giữa 2 đường tròn $(C_1): x^2 + y^2 = 4$ và $(C_2): (x+10)^2 + (y-16)^2 = 1$.
A. Cắt nhau.   **B.** Không cắt nhau.   **C.** Tiếp xúc ngoài.   **D.** Tiếp xúc trong.
- Câu 11:** Với những giá trị nào của m thì đường thẳng $\Delta: 4x + 3y + m = 0$ tiếp xúc với đường tròn $(C): x^2 + y^2 - 9 = 0$.
A. $m = -3$.   **B.** $m = 3$ và $m = -3$.   **C.** $m = 3$.   **D.** $m = 15$ và $m = -15$.
- Câu 12:** Một đường tròn có tâm $I(1;3)$ tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: 3x + 4y = 0$. Hỏi bán kính đường tròn bằng bao nhiêu?
A. $\frac{3}{5}$.   **B.** 1.   **C.** 3.   **D.** 15.
- Câu 13:** Đường tròn $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$ cắt đường thẳng $x + y - a - b = 0$ theo một dây cung có độ dài bằng bao nhiêu?
A. $2R$.   **B.** $R\sqrt{2}$.   **C.** $\frac{R\sqrt{2}}{2}$.   **D.** R .
- Câu 14:** Xác định vị trí tương đối giữa 2 đường tròn $(C_1): x^2 + y^2 - 4x = 0$ và $(C_2): x^2 + y^2 + 8y = 0$.
A. Tiếp xúc trong.   **B.** Không cắt nhau.   **C.** Cắt nhau.   **D.** Tiếp xúc ngoài.
- Câu 15:** Đường tròn (C) có tâm $I(-1;3)$ và tiếp xúc với đường thẳng $d: 3x - 4y + 5 = 0$ tại điểm H có tọa độ là
A. $(-\frac{1}{5}; -\frac{7}{5})$.   **B.** $(\frac{1}{5}; \frac{7}{5})$.   **C.** $(\frac{1}{5}; -\frac{7}{5})$.   **D.** $(-\frac{1}{5}; \frac{7}{5})$.
- Câu 16:** Xác định vị trí tương đối giữa 2 đường tròn $(C_1): x^2 + y^2 = 4$ và $(C_2): (x-3)^2 + (y-4)^2 = 25$.
A. Không cắt nhau.   **B.** Cắt nhau.   **C.** Tiếp xúc ngoài.   **D.** Tiếp xúc trong.

DẠNG 4: VIẾT PHƯƠNG TRÌNH TIẾP TUYẾN VỚI ĐƯỜNG TRÒN

1 PHƯƠNG PHÁP.

Cho đường tròn (C) tâm $I(a;b)$, bán kính R

1. Nếu biết tiếp điểm là $M(x_0; y_0)$ thì tiếp tuyến đó đi qua M và nhận vectơ

$\overline{IM}(x_0 - a; y_0 - b)$ làm vectơ pháp tuyến nên có phương trình là

$$(x_0 - a)(x - x_0) + (y_0 - b)(y - y_0) = 0$$

2. Nếu không biết tiếp điểm thì dùng điều kiện: Đường thẳng Δ tiếp xúc đường tròn (C) khi và chỉ khi $d(I; \Delta) = R$ để xác định tiếp tuyến.

2 BÀI TẬP TỰ LUẬN.

Câu 1: Cho đường tròn (C) có phương trình $x^2 + y^2 - 6x + 2y + 6 = 0$ và điểm hai điểm $A(1; -1); B(1; 3)$

- a) Chứng minh rằng điểm A thuộc đường tròn, điểm B nằm ngoài đường tròn
- b) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm A
- c) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) kẻ từ **B**.

Câu 2: Viết phương trình tiếp tuyến Δ của đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 4x + 4y - 1 = 0$ trong trường

- a) Đường thẳng Δ vuông góc với đường thẳng $\Delta': 2x + 3y + 4 = 0$
- b) Đường thẳng Δ hợp với trục hoành một góc 45°

Câu 3: Lập phương trình tiếp tuyến chung của hai đường tròn sau:

$(C_1): x^2 + y^2 - 4y - 5 = 0$ và $(C_2): x^2 + y^2 - 6x + 8y + 16 = 0$

3 BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM.

Câu 1: Cho đường tròn (C): $(x-3)^2 + (y-1)^2 = 10$. Phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm $A(4; 4)$ là
A. $x - 3y + 5 = 0$.   **B.** $x + 3y - 4 = 0$.   **C.** $x - 3y + 16 = 0$.   **D.** $x + 3y - 16 = 0$.

Câu 2: Cho đường tròn (C): $(x-2)^2 + (y-2)^2 = 9$. Phương trình tiếp tuyến của (C) đi qua điểm $A(-5; 1)$ là

- A.** $x + y - 4 = 0$ và $x - y - 2 = 0$.   **B.** $x = 5$ và $y = -1$.
- C.** $2x - y - 3 = 0$ và $3x + 2y - 2 = 0$.   **D.** $3x - 2y - 2 = 0$ và $2x + 3y + 5 = 0$.

Câu 3: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 + 2x - 6y + 5 = 0$. Phương trình tiếp tuyến của (C) song song với đường thẳng $D: x + 2y - 15 = 0$ là

- A.** $x + 2y = 0$ và $x + 2y - 10 = 0$.   **B.** $x - 2y = 0$ và $x + 2y + 10 = 0$.
- C.** $x + 2y - 1 = 0$ và $x + 2y - 3 = 0$.   **D.** $x - 2y - 1 = 0$ và $x - 2y - 3 = 0$.

Câu 4: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 6x + 2y + 5 = 0$ và đường thẳng $d: 2x + (m-2)y - m - 7 = 0$. Với giá trị nào của m thì d là tiếp tuyến của (C)?

- A.** $m = 3$.   **B.** $m = 15$.   **C.** $m = 13$.   **D.** $m = 3$ hoặc $m = 13$.

Câu 5: Cho đường tròn $(C): x^2 + y^2 - 2x + 8y - 23 = 9$ và điểm $M(8; -3)$. Độ dài đoạn tiếp tuyến của (C) xuất phát từ M là:

- A.** 10.   **B.** $2\sqrt{10}$.   **C.** $\frac{\sqrt{10}}{2}$.   **D.** $\sqrt{10}$.

Câu 6: Nếu đường tròn $(C): (x-1)^2 + (y-3)^2 = R^2$ tiếp xúc với đường thẳng $d: 5x + 12y - 60 = 0$ thì giá trị của R là:

- A.** $R = 2\sqrt{2}$.   **B.** $R = \frac{19}{13}$.   **C.** $R = \sqrt{5}$.   **D.** $R = \sqrt{2}$.

Câu 7: Cho đường tròn $(C): (x-3)^2 + (y+1)^2 = 5$. Phương trình tiếp tuyến của (C) song song với đường thẳng $d: 2x + y + 7 = 0$ là

- A.** $2x + y = 0; 2x + y - 10 = 0$.   **B.** $2x + y + 1 = 0; 2x + y - 1 = 0$.
C. $2x - y + 10 = 0; 2x + y - 10 = 0$.   **D.** $2x + y = 0; x + 2y - 10 = 0$.